

จริยธรรมทางธุรกิจ

Business Ethics

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประสงค์ อุทัย

บริษัทพร้อมมาก จำกัด
Prompt Mark Co., Ltd.

Business Ethics

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประสงค์ อุทัย

บริษัทพร้อมมาก จำกัด
Prompt Mark Co., Ltd.

จริยธรรมทางธุรกิจ Business Ethics

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประสงค์ อุทัย : เขียน

พิมพ์ครั้งที่ 1 พิมพ์ครั้งแรก พฤษภาคม 2564

สงวนสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์

ห้ามทำซ้ำ ตัดแปลง หรือนำไปเผยแพร่ ไม่ว่าส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือเล่มนี้

นอกจากจะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากบริษัทพร้อมมาก จำกัด

จัดพิมพ์และจัดหน่ายโดย

บริษัทพร้อมมาก จำกัด
Prompt Mark Co., Ltd.

บริษัท พร้อมมาก จำกัด 7/27 ถนนพหลโยธิน

แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

10220 โทรศัพท์ 063 158 7895, 089 155 4954

www.promptmark.co.th

ราคา 280 บาท จำนวนพิมพ์ 1,000 เล่ม

ISBN 978-616-93805-0-4

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

พิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัด พีเอ็นเอส ครีเอชัน

เลขที่ 66 หมู่ที่ 1 ต.ศาลากลาง

อ.บางกรวย จ.นนทบุรี 11130

โทรศัพท์ 02 117 3620, โทรสาร 02 117 3620

E-mail pnscreation@gmail.com

คำนำ

สภาพปัจจุบันนี้ การเรียนการสอนวิชาจริยธรรมทางธุรกิจนั้นมีมากมายในสายวิชาการ ผู้เขียนเองได้เรียบเรียงหนังสือจริยธรรมทางธุรกิจนี้มาเพื่อใช้สอน ซึ่งในปัจจุบันเกิดปัญหาทางด้านจริยธรรมคุณธรรมทางธุรกิจในสังคมไทยก็ยังคงมีอยู่มากมาย และดูเหมือนจะรุนแรงขึ้นในสังคมไทย ระดับความมีจริยธรรมคุณธรรมในสังคมไทยไม่ได้ดีขึ้นเลย คนไทยยอมรับความไม่มีจริยธรรม และการคอร์รัปชันว่าเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ ถ้าผู้นำหรือผู้ปฏิบัติการทำให้การดำเนินงานในสังคมยังคงเดินหน้าต่อไป ในสังคมใกล้ตัว ในห้องเรียน การทุจริตในการสอน การลอกการบ้าน หรือการลักลอกข้อมูลข่าวสาร หรือผลงานวิชาการในสังคมธุรกิจ เช่น การฮั้วประมูลโครงการ การรับติดสินบนข้าราชการ การให้เงินตำรวจเพื่อไม่ให้รับคำสั่งเมื่อกระทำความผิดกฎหมาย การเรียกเงินใต้โต๊ะเพื่อให้ได้สิทธิในการทำธุรกิจ การทำผิด การแสดงความไม่มีจริยธรรม มีเป็นตัวอย่างให้เห็นอยู่ทั่วไป จนคนไทยยอมว่าเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตตามปกติ เมื่อการไม่มีจริยธรรมมีความรุนแรงมากขึ้นเป็นเรื่องใหญ่ที่มีผลการทบทต่อสังคม สิ่งแวดล้อม และบุคคลที่เกี่ยวข้องบนโลกใบนี้ ดังนั้นการตื่นตัวในเรื่องการรณรงค์เพื่อแก้ไขจัดปัญหาด้านจริยธรรมของคนในครอบครัว สังคม ประเทศ วิกฤตทางเศรษฐกิจในปี 2540 ที่เราเรียกว่ายุคพองสบู่แตก ธุรกิจต่างล้มระเนระนาดไม่เป็นท่า ซึ่งเหตุผลส่วนใหญ่มาจากการคิดถึงผลประโยชน์ส่วนตัวหรือพวกพ้องจนส่งผลทำให้เกิดความล้มเหลวของระบบเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างรุนแรง ดังนั้นองค์กรธุรกิจยุคใหม่จะต้องดำเนินธุรกิจด้วยความโปร่งใสบริหารงานด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม ก้าวสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประสงค์ อุทัย

สารบัญ

	หน้า	
บทที่ 1	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจริยธรรมทางธุรกิจ	1
	ความสำคัญของจริยธรรม	1
	ที่มาของจริยธรรม	3
	องค์ประกอบของจริยธรรม	11
	คุณค่าของจริยธรรม	15
	สรุป	17
	คำถามท้ายบท	18
บทที่ 2	จริยธรรมทางธุรกิจ	19
	ตัวอย่าง บริษัท SCG	20
	ความสำคัญของจริยธรรมทางธุรกิจ	22
	ประโยชน์ของจริยธรรมทางธุรกิจ	23
	จริยธรรมในสังคมไทย	24
	สภาพปัญหาของจริยธรรมในสังคมไทย	27
	สรุป	34
	คำถามท้ายบท	35
บทที่ 3	แนวคิดทฤษฎีจริยธรรม	36
	บทบาทของศาสนาต่อจริยธรรม	41
	ศาสนาพุทธ	42
	ศาสนาพราหมณ์	43
	ศาสนาฮินดู	43
	ศาสนาคริสต์	43
	ศาสนาอิสลาม	46

	หลักธรรมสำหรับคนครองเรือน	56
	การดำเนินชีวิตตามหลักธรรมนุญชีวิต	58
	สรุป	60
	คำถามท้ายบท	61
บทที่ 4	การดำเนินธุรกิจและการแข่งขันทางธุรกิจ	62
	ความสำคัญทางธุรกิจ	63
	วัตถุประสงค์ทางธุรกิจ	64
	เป้าหมายทางธุรกิจ	64
	ปัจจัยในการดำเนินธุรกิจ	65
	ประเภทธุรกิจ	66
	หน้าที่ของการประกอบธุรกิจ	69
	กระบวนการทางธุรกิจ	73
	ธุรกิจในปัจจุบันและในอนาคต	74
	กรณีศึกษา การสร้างความได้เปรียบทางธุรกิจ	77
	สรุป	79
	คำถามท้ายบท	80
บทที่ 5	ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม	81
	ความหมายความรับผิดชอบต่อสังคม	82
	ความเป็นมาของความรับผิดชอบต่อสังคม	83
	มาตรฐานสากล	86
	ความสำคัญและประโยชน์ของความรับผิดชอบต่อสังคม	87
	องค์ประกอบในการดำเนินงานต่อสังคม	88
	กรณีศึกษา ขยะอิเล็กทรอนิกส์	91
	สรุป	98
	คำถามท้ายบท	99

บทที่ 6	การพัฒนาด้านคุณธรรมของพนักงาน	100
	คุณธรรมและจริยธรรม	101
	ความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม	104
	การพัฒนาบุคลากร	108
	การพัฒนาคุณธรรมของพนักงาน	109
	วิธีการพัฒนาจริยธรรม	111
	สรุป	114
	คำถามท้ายบท	115
บทที่ 7	สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ	116
	ความหมายสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ	116
	ประเภทของสภาพแวดล้อม	120
	แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาสภาพแวดล้อม	126
	ผลกระทบสภาพแวดล้อม	128
	สรุป	145
	คำถามท้ายบท	146
บทที่ 8	จริยธรรมพนักงาน	147
	จริยธรรมของพนักงาน	148
	การแสวงหาพนักงานที่มีคุณธรรม	152
	จริยธรรมเพื่อนร่วมงาน	155
	การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนร่วมงาน	156
	จรรยาบรรณพนักงาน	160
	การดูแลให้มีการปฏิบัติติดตามการทำงาน	165
	จริยธรรมในการทำงานและจรรยาบรรณ	168
	สรุป	180
	คำถามท้ายบท	181

บทที่ 9	จริยธรรมของผู้บริหาร	182
	หลักธรรมที่ผู้บริหาร	187
	จริยธรรมของผู้บริหาร	189
	รูปแบบของความขัดแย้งผลประโยชน์	191
	ความรับผิดชอบของการบริหารต่อผู้ถือหุ้น	191
	ความรับผิดชอบของผู้บริหาร	192
	บทบาทความรับผิดชอบต่อผู้บริหารด้านการโฆษณา	195
	สรุป	196
	คำถามท้ายบท	197
บทที่ 10	จริยธรรมในวิชาชีพ	198
	ความสำคัญของจรรยาบรรณวิชาชีพ	199
	กฎบัตรจรรยาบรรณ	200
	จรรยาบรรณในวิชาชีพ	201
	ปัญหาการคอร์รัปชัน	203
	การแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันในวงราชการ	204
	จรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือน	206
	จรรยาบรรณของนักธุรกิจ	207
	จรรยาบรรณของสื่อมวลชน	208
	จรรยาบรรณของแพทย์	209
	จรรยาบรรณของนักกฎหมาย	213
	จรรยาบรรณของนักศึกษา	214
	จรรยาบรรณของนักวิจัย	215
	จรรยาบรรณของนักประชาสัมพันธ์	215
	จรรยาบรรณของเภสัชกรรม	219
	จรรยาบรรณของผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุ	221

จรรยาบรรณของนักตรวจสอบภายใน	223
จรรยาบรรณของวิศวกร	227
ประโยชน์และความสำคัญของจรรยาบรรณ	231
สรุป	234
คำถามท้ายบท	235
บทที่ 11 ทฤษฎีสินทางปัญญา	236
ประเภทของทรัพย์สินทางปัญญา	236
ลิขสิทธิ์	240
สิทธิบัตร	248
อนุสิทธิบัตร	251
เครื่องหมายทางการค้า	252
ความลับทางการค้า	258
การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา	265
ตัวอย่าง การละเมิดลิขสิทธิ์	272
สรุป	290
คำถามท้ายบท	291
บทที่ 12 บรรษัทภิบาล	292
ที่มาและความหมายบรรษัทภิบาล	292
วัตถุประสงค์ของบรรษัทภิบาล	294
ปรัชญาของบรรษัทภิบาล	294
หลักการสร้างกติกาบรรษัทภิบาล	297
ผู้มีส่วนได้เสียขององค์กรธุรกิจ	297
หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี	300
หลักการสร้างความน่าเชื่อถืออย่างมีเหตุผล	307
องค์ประกอบของบรรษัทภิบาล	311

	คณะกรรมการบริษัทภิบาลแห่งชาติ	313
	สรุป	317
	คำถามท้ายบท	318
บทที่ 13	หลักธรรมาภิบาล	319
	ความหมายของหลักธรรมาภิบาล	319
	องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล	321
	การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร	330
	ธรรมาภิบาลและบริษัทภิบาล	339
	สรุป	341
	คำถามท้ายบท	342
บทที่ 14	การพัฒนาที่ยั่งยืน	343
	ความหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน	344
	ความยั่งยืนของธรรมชาติ	346
	วัตถุประสงค์ของการพัฒนาที่ยั่งยืน	349
	หลักของความยั่งยืน	349
	กลไกการพัฒนาที่ยั่งยืน	351
	จริยธรรมสิ่งแวดล้อม	353
	สรุป	355
	คำถามท้ายบท	356
	ตัวอย่าง การกระทำผิดจริยธรรม	357
	บรรณานุกรม	410
	ดัชนี	420
	ประวัติผู้เขียน	423

เว็บไซต์นำเสนอข่าวสารประจำวัน

Business 2.0	www.businesss2.com
Fortune	www.fortune.com
The Economist	www.economist.com
Wall Srteet Journal	www.wsj.com
The Washing Post	www.washingtonpost.com

เว็บไซต์เกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคล

Electronic Frontier Foundation	www.eff.org
FTC Advisory Committee	www.ftc.gov./acoas
Kidz Privacy	www.ftc.gov./bcp/online
Privacy, ACM	www.acm.org/usacm/privacy
Privacy International	www.privacyingternational.org

เว็บไซต์จำหน่ายหนังสือ

Amazon.com	www.amazon.com
Barnes & Noble	www.barnesandnoble.com
Barnes & Noble College	www.bkstore.com
Cheap Textbooks (price search)	www.cheap-textbooks.com
Book Price (price search)	www.booksprice.com
Direct Textbook (price search)	www.directtextbook.com

เว็บไซต์การค้นหาส่วนบุคคลและธุรกิจ

AnyWho	www.anywho.com
SuperPages	www.superpages.com
KnowX	www.knowx.com
Switchboard	www.Switchboard.com
WhitePages	www.WhitePages.com
411.info	www.411.info.com
Zip2	www.Zip2.com

บทที่ 1

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจริยธรรมทางธุรกิจ

สังคมทุกวันนี้เน้นการพัฒนาทางวัตถุเพื่อสนองตอบสังคมบริโภคนิยมทำให้มนุษย์ได้รับความสะดวกสบายในการใช้ชีวิตได้ง่ายและเร็วขึ้นขณะเดียวกันผลกระทบอันเกิดจากการพัฒนาดังนี้มนุขยก็ถูกทำลายลงด้วยน้ำมือมนุษย์ด้วยเช่นเดียวกันจนกลายเป็นปัญหาใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อให้เกิดความเสียหายอย่างมหาศาลทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมือง ในที่สุดแต่ละภาคส่วนของสังคมต้องหันกลับมาตระหนักถึงหนทางแก้ไข ซึ่งไม่อาจละเลยหลักการของคุณธรรมจริยธรรมอันเป็นรากเหง้าเดิมของการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติสุขของสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุลตามธรรมชาตินั้น

ความหมายของจริยธรรม

เมื่อพูดถึงคำว่า จริยธรรมยังมีคำที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ ดังคำว่า จริย-ศาสตร์ ซึ่งเป็นคำที่มาจากภาษาสันสกฤตคือ จะริยะ+สาดตระ ให้ความหมายว่า กิริยาที่ควรประพฤติ+ระบบวิชาความรู้ กล่าวคือ เป็นวิชาความรู้ ที่ว่าด้วยแนวทางที่ควรประพฤติปฏิบัติ และแปลจากศัพท์ ภาษาอังกฤษได้ว่า Ethics มาจากรากศัพท์ ภาษากรีกว่า Ethos ซึ่งแปลว่าขนบธรรมเนียม หรือธรรมเนียมปฏิบัติ (Custom) ส่วน Ethics นั้นมีความหมายว่าศาสตร์แห่งศีลธรรม (Science-ofmorals) ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมาย จริยศาสตร์ ว่า เป็นปรัชญาสาขาหนึ่งว่าด้วยการแสวงหาความดีสูงสุดของชีวิตมนุษย์แสวงหา

เกณฑ์ในการตัดสินความประพฤติของมนุษย์ว่าอย่างไรถูกต้อง ไม่ถูกต้องดี ไม่ดี ควรไม่ควรและพิจารณาปัญหาเรื่องสถานภาพของค่าทางศีลธรรมและให้ความหมายคำว่าจริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติศีลธรรม กฎ ศีลธรรม ดังนั้นสามารถจะกล่าวได้ว่าจริยศาสตร์ คือ วิชาที่ว่าด้วยจริยธรรม

นักสังคมวิทยาทางศาสนาชาวเยอรมันชื่อ แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) เป็นคนแรกที่คิดเกี่ยวกับจริยธรรมและได้เขียนเรื่อง The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism (จริยธรรมโปรเตสแตนต์และจิตวิญญาณทุนนิยม) เพื่ออธิบายถึงการประพฤติปฏิบัติของผู้ที่นับถือศรัทธาในลัทธินิกายโปรเตสแตนต์ที่มีอุดมคติทำงานหนัก และกินอยู่อย่างประหยัดจึงทำให้มีเงินสะสมเพื่อการลงทุน ซึ่งเอื้อต่อการเจริญเติบโตของระบบทุนนิยมให้มีวิถีชีวิตที่ดีในยุคนั้น

วริยา ชินวรรณ ได้รวบรวมความหมายจริยธรรม จากผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน ดังนี้ ท่านพุทธทาสภิกขุ กล่าวว่า จริยธรรม แปลว่า เป็นสิ่งที่พึงประพฤติ จะต้องประพฤติ ซึ่งอยู่ในรูปของปรัชญา คือเป็นสิ่งที่ต้องคิดต้องนึกและใช้คำภาษาอังกฤษว่า Ethics ส่วนศีลธรรม หมายถึง สิ่งที่กำลังประพฤติอยู่ หรือประพฤติแล้วต้องทำอยู่จริง เพราะเป็นปัญหาเฉพาะหน้า โดยใช้คำภาษาอังกฤษว่า Morality

วิทย์ วิศทเวทย์ อธิบายว่า จริยธรรม คือ ความประพฤติตามค่านิยมที่พึงประสงค์โดยใช้วิชาจริยศาสตร์ศึกษาพฤติกรรมด้านคุณค่าสามารถวิเคราะห์ ค่านิยมที่เป็นคู่กันสามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งดีควรกระทำและสิ่งใดชั่วควรละเว้น

ระวี ภาวิไล ได้อธิบายชีวิต คือ การมีคนและมีโลกสัมพันธ์กันจริยธรรม เป็นหลักกำหนดว่าตนมุ่งอะไรในโลกและพึงปฏิบัติอย่างไร ดังนั้นจึงแบ่งจริยธรรม

ออกเป็น 3 ข้อ คือ 1) รู้จักโลก รู้จักตน 2) รู้จักทุกข์ รู้จักชีวิต และ 3) รู้จักทุกข์ในชีวิต
ชีวิตสุลักษณะ ศิวรักษ์ ได้ให้คำนิยามจริยธรรม คือ หลักหรือหัวข้อแห่งความ
ประพฤติปฏิบัติเพื่อเกิดปกติสุขในสังคมไม่ให้มีการเอารอดเอาเปรียบกัน หรือมีได้ก็
แต่น้อย ให้เกิดความมั่งคั่งมั่นคงทั้งส่วนตน และส่วนท่าน

สารานุกรมออนไลน์ ให้ความหมายจริยธรรม ว่าเป็นปรัชญา การศึกษา
และการประเมินความประพฤติของบุคคลตามหลักศีลธรรม หลักทางศีลธรรมอาจ
มองได้ว่าเป็นมาตรฐานแนวทางการปฏิบัติที่บุคคลสร้างขึ้นเพื่อตนเองหรือเป็น
เนื้อหาสาระของข้อผูกพัน และหน้าที่โดยเฉพาะสมาชิกของสังคมจำเป็นต้องมี

จากความหมายดังกล่าวพอสรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึง แนวทางการ
ประพฤติปฏิบัติที่อาศัยหลักการด้านศีลธรรมเป็นเหตุเป็นผลในการแยกแยะสิ่งที่
ถูกต้องควรทำและสิ่งที่ไม่ควรทำไม่เบียดเบียนกันเห็นแก่ประโยชน์ตนเองและ
ผู้อื่นเพื่อการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมอย่างเป็นปกติสุข

ที่มาของจริยธรรม

จริยธรรมไม่ใช่สิ่งใหม่ของมนุษย์แต่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติของโลก เมื่อ
มนุษย์เกิดขึ้นมาในยุคต้น ๆ การดำรงชีวิตเป็นอยู่อย่างมนุษย์ถ้าอาศัยการล่าเพื่อ
การยังชีพ สิ่งมีชีวิตที่แข็งแรงกว่า ย่อมอยู่รอด สิ่งมีชีวิตที่อ่อนแอกว่าย่อมตกเป็น
เหยื่อเมื่อมีวิวัฒนาการในการเปลี่ยนแปลงตนเองจาก นกล่ามาเป็นนกผลัด จาก
สังคมเกษตรสู่สังคมอุตสาหกรรมและบริการเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน จากการ
เปลี่ยนแปลงที่ผ่านไปแต่ละยุคสมัยได้เกิดการทำร้ายทำลายกันและการพัฒนาที่ทำ
ให้ชีวิตดีขึ้นเป็นทางคู่ขนานกันไป ดังนั้นปัจจัยใดที่ทำให้มนุษย์สามารถอยู่ร่วมกัน
ได้ในสังคมสืบต่อกันมาเป็นปกติ

กิริติ บุญเจือ ได้อธิบายถึงประวัติศาสตร์จริยะตั้งแต่ก่อนเป็นมนุษย์ เรื่อยมาจนถึงปัจจุบันที่เริ่มต้นจากการสังเกตพฤติกรรมของสัตว์ เช่น มดและผึ้งมีความสามัคคีความเสียสละอุรุษที่มีความเข้มแข็งและช่างรู้จักเชื่อฟัง

ผู้นำซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ยังไม่ได้ถือว่าสัตว์เหล่านั้นมีคุณธรรมจริยธรรมอย่างแท้จริง แต่ปฏิบัติไปตามสัญชาตญาณของการอยู่ร่วมกันของสัตว์ชั้นสูง ซึ่งมีความสอดคล้องกับมาตรการทางจริยธรรมและก่อให้เกิดสำนึกขึ้นในภายหลังเมื่อมนุษย์มีวิวัฒนาการเริ่มเป็นมนุษย์ขึ้นมาได้ยึดถือประเพณี (Custom-Attachment) ของหมู่คณะเป็นแนวทางในการปฏิบัติอย่างเคร่งครัดโดยไม่ต้องมีกฎหมาย เพราะเชื่อว่าการถือปฏิบัติตามประเพณีช่วยให้หมู่คณะอยู่รอดผู้ไม่ยึดถือประเพณีตามหมู่คณะนั้นก็หมายถึงไม่ใช่คนของหมู่คณะนั้น แม้แต่ผู้ปกครองเองหากฝ่าฝืนประเพณีก็จะหมดอำนาจโดยอัตโนมัติกฎหมายได้เกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มมีกษัตริย์ เพราะสังคมของหมู่คณะมีสมาชิกเพิ่มมากขึ้น

ซึ่งในปัจจุบันนั้นได้มีการละเมิดประเพณีจนไม่สามารถที่จะลงโทษและคุมกันการเอาเปรียบได้ทั่วถึง มีการใช้อิทธิพล มีการแบ่งพรรคพวกทำให้เกิดความหวาดระแวง เกิดไม่มั่นใจในความปลอดภัยภายในหมู่คณะ จึงได้มีการมอบหมายอำนาจให้คนที่มีความเสียสละและมีความสามารถมาเป็นผู้จัดระเบียบสังคมให้เกิดความสงบเรียบร้อย นับเป็นจุดเริ่มต้นของกฎหมายที่เริ่มจากการประมวลประเพณีขึ้นประกาศใช้เป็นกฎหมาย ในระยะนี้กฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์มาก เพราะทุกคนรู้สึกได้ถึงผู้ออกกฎหมายเขียนกฎหมายขึ้นเพื่อประโยชน์ของสังคมเป็นที่ตั้ง จึงให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีโดยทั่วหน้าและยึดกฎหมาย (Law-Attachment) ผู้ที่ปฏิบัติตามกฎหมายจะได้รับการยกย่องว่าเป็นคนดีของสังคม

ส่วนผู้ละเมิดกฎหมายจะถือเป็นคนชั่วร้ายและถูกลงโทษกฎหมายฉบับแรกของโลก ได้แก่ กฎหมายกษัตริย์ แฮมเมอร์แรบิของเมโสโปเตเมียกฎหมายมนูศาสตร์ของอินเดียและบทบัญญัติโมเสสของชาวยิว ต่อมาเมื่อมีการออกกฎหมายมากขึ้นและเกิดพฤติกรรมที่ส่อให้เห็นถึงผู้ออกกฎหมายมุ่งรักษาประโยชน์ของตน คนใกล้ชิดและพรรคพวกจึงเกิดข้อโต้แย้งในความยุติธรรมของกฎหมายแก่ผู้ปฏิบัติ จะต้องทำอย่างไร ดังนั้นเมื่อมีผู้นำที่สามารถวางแนวทางการดำเนินชีวิตแก่เขาได้ ก็กลายเป็นศาสดาหรือเจ้าลัทธิ (Person Attachment) ต่าง ๆ ของศาสนา ซึ่งมีผลสำหรับการตัดสินใจด้านจริยธรรมมาก เมื่อความเชื่อถือต่อศาสนาแพร่หลาย กฎหมายลดความสำคัญลง โดยถือว่าการปฏิบัติตามกฎหมายเป็นบุญ การละเมิดกฎหมายเป็นบาป แต่ถ้ากฎหมายขัดกับศาสนา การละเมิดกฎหมายจะเป็นบุญ การปฏิบัติตามกฎหมายจะเป็นบาป จึงถือได้ว่าเป็นระยะที่ศาสนามีอำนาจกำหนดมาตรการทางจริยธรรมอย่างเด็ดขาดเพราะถือว่าการปฏิบัติตามศรัทธาเป็นความดีสูงสุด และบริสุทธิ์ที่สุดที่ผู้มีศรัทธาพึงเสียสละทุกสิ่งให้แม้ชีวิต ต่อมาเมื่อมีการนำศาสนาไปใช้อย่างไม่ถูกต้อง มีการแทรกแซงจากนักการเมืองและผู้มีอำนาจในการนำศาสนามาใช้เป็นเครื่องมือโดยมิชอบ จึงเกิดคำถามว่ามโนธรรม หรือความสำนึก คุณค่าความประพฤติควรจะอยู่บนพื้นฐานอะไรบ้าง เพื่อจะใช้เป็นมาตรการสำหรับทุกคนและทุกศาสนาที่สามารถใช้ร่วมกันได้นั้น เป็นการคิดหาเหตุผล (Reason Attachment) ในเชิงปรัชญากฎหมายจะถูกปฏิบัติเมื่อเห็นเหตุผลทางปรัชญา ว่าควรปฏิบัติมิฉะนั้นก็จะฝ่าฝืนมาถึงปัจจุบันเป็นการใช้วิจารณ์ญาณ (Critical Mind) คือ ผู้ที่รู้จักวิเคราะห์แยกประเด็นเพื่อเข้าใจยอมรับหรือปฏิเสธประเด็นต่าง ๆ โดยแต่ละคนมีระบบมาตรฐานของตนสำหรับตัดสินใจเลือกแต่ละ

ครั้ง โดยมีการปรับปรุงให้สมบูรณ์ขึ้นเรื่อย ๆ จากการเรียนรู้และประสบการณ์ เรียกว่า มีวิจารณ์ญาณในการศึกษา

การใช้วิจารณ์ญาณจะอาศัยหลักเกณฑ์ของ หลังนวยุคสายกลาง (Moderate Postmodernism) ที่เริ่มราว พ.ศ. 2513 (ค.ศ. 1970) โดยมีวิธีคิดคือย้อนอ่านมาตรการทุกสิ่งที่ผ่านมา เพื่อวิเคราะห์ และประเมินค่าว่าอะไรยังดีทำการรื้อฟื้นขึ้นมาใช้ผสมผสาน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและยอมรับคุณค่าของกันและกันด้วยการเสวนาในการแสวงหาจุดร่วม สงวนจุดต่าง นั่นคือ ใช้จุดร่วมในการร่วมมือกันและมองจุดต่างเป็นความงดงามของความหลากหลายทางสังคม

ดังที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นถึงที่มาของจริยธรรมผ่านวิวัฒนาการของมนุษย์ที่เป็นมาจากสัญชาตญาณที่สอดคล้องกับการปฏิบัติตามมาตรการทางจริยธรรมสะสมเรื่อยมาเป็นมโนธรรมสำนึกโดยอาศัยปัจจัยที่เป็นที่มาของจริยธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวอันได้แก่

1. การยึดตามประเพณี เมื่อมนุษย์อยู่รวมกันเป็นหมู่คณะ สังคม ชุมชนย่อมจะเกิดความเชื่อที่สอดคล้องในการยึดถือและปฏิบัติตามวิถีทางของหมู่คณะนั้น ๆ ร่วมกัน จนกลายเป็นประเพณีนิยมที่เป็นแบบแผนในการถือปฏิบัติสืบต่อกันไปจนถึงอนาคตเพราะเชื่อมั่นว่าประเพณีจะทำให้หมู่คณะอยู่รอดผู้ที่ละเมิดประเพณีแม้ไม่มีบทลงโทษที่เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ก็จะถูกตำหนิโดยสังคม ไม่ได้รับการยอมรับหรือการคบค้าสมาคมด้วย ผู้มีอำนาจเองก็จะถูกเสื่อมความเคารพนับถือและหมดอำนาจในที่สุดจึงถือได้ว่าประเพณีเป็นมาตรการในการปฏิบัติทางจริยธรรม ที่เกิดจากความสมัครใจของหมู่คณะที่ร่วมกันกำหนดว่าอะไรถูกต้องควรทำอะไรไม่ถูกต้องควรละเว้นที่จะทำดังจะยกตัวอย่างประเพณีของประเทศไทยที่

สะท้อนถึงวิถีชีวิตความเป็นสังคม เกษตรกรรม เช่น 1) ประเพณีทางศาสนา ได้แก่ ประเพณีแห่เทียนพรรษา ประเพณีการบวช ประเพณีทอดกฐิน 2) ประเพณีทางสังคม ได้แก่ ประเพณีแต่งงาน ประเพณีบำเพ็ญกุศลงานศพ ประเพณีสงกรานต์ และ 3) ประเพณีตามความเชื่อของแต่ละท้องถิ่น ได้แก่ ประเพณีแห่นางแมว ประเพณีผีตาโชน ประเพณีเดือนสิบ (สารทเดือนสิบหรือชิงเปรต) ประเพณีวิ่งควาย เป็นต้น

ภาพที่ 1.1 แสดงประเพณีต่าง ๆ ของประเทศไทย

ที่มา: <https://lampssky.com>

2. การยึดตามกฎหมาย เกิดขึ้นเนื่องจากสังคมมีความเปลี่ยนแปลงที่ซับซ้อนขึ้น มีสมาชิกเพิ่มมากขึ้นและปัญหาก็มีมากขึ้นตามไปด้วยจนประเพณีไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของหมู่คณะชุมชน สังคมได้ในวงกว้างจึงต้องมีมาตรการใหม่ เข้ามาเพื่อควบคุมการประพฤติปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมนั้น ๆ ด้วยการกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่เป็นลายลักษณ์อักษรมีบทลงโทษและประกาศใช้โดยผู้มีอำนาจจากฝ่ายปกครองบ้านเมือง อย่างไรก็ตามกฎหมายถูกจัดให้เป็นเครื่องมือเบื้องต้นเพื่อให้คนได้ตระหนักถึงจริยธรรม ด้วยเหตุว่าการกระทำชั่วไม่ได้เกิดจากมโนธรรมที่แท้จริงแต่เกิดจากความกลัวต่อโทษที่จะได้รับ ซึ่งพอจะกล่าวได้ว่าถ้าทำผิด

กฎหมายก็ผิดจริยธรรมแต่การทำถูกกฎหมายไม่ได้หมายความว่า จะถูกต้องตามจริยธรรมทุกอย่างแต่อย่างใด

ภาพที่ 1.2 แสดงความยุติธรรมกับกฎหมาย

ที่มา: <https://th.lovepik.com/image-400737005>

การยึดตามหลักศาสนา ศาสนา หรือลัทธิต่าง ๆ เริ่มต้นมาจากความกลัวความสงสัยของมนุษย์ และเมื่อมีใครสามารถอธิบาย หรือวางแนวทางการปฏิบัติที่เป็นที่ยอมรับเลื่อมใสศรัทธา ผู้นั้นก็กลายเป็นศาสดาหรือเจ้าลัทธิในที่สุดนอกจากนี้ยังกล่าวได้ว่าศาสนาเป็นหลักสำคัญของจริยธรรม เพราะทุกศาสนามีหลักคำสอนที่เป็นสากลในการให้ทำความดีและละเว้นการทำความชั่วทั้งปวงศาสนาจึงเป็นทั้งเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจและเครื่องมือกำกับการประพฤติปฏิบัติของคนให้อยู่บนมาตรฐานของจริยธรรมได้หนักแน่นและชัดเจน

ภาพที่ 1.3 แสดงศาสนาของศาสนา

ที่มา: www.freedomofinfo.org

4. ยึดตามหลักปรัชญา เมื่อมาถึงยุคสมัยที่คนเสื่อมศรัทธาในศาสนาที่มีความเลื่อมใสต่อศาสนาตนน้อยลงเพื่อหน่ายหลักคำสอนในศาสนา เพราะมีการใช้ศาสนาไปในทางที่ไม่ถูกต้อง เช่น มีการแทรกแซงจากนักการเมืองมีการนำศาสนามาหาเงิน มีการนำศาสนาเพื่อทำลายฝ่ายตรงกันข้าม ดังนั้นจึงเกิดความคิดที่ว่าจะมีหลักการใดที่เป็นกลางในการให้ทุกศาสนาสามารถใช้เป็นพื้นฐานกำหนดคุณค่าการปฏิบัติร่วมกันได้ โดยอาศัยหลักปรัชญาเป็นพื้นฐานก่อนจะอ้างศาสดาดังนั้นในระยะนี้มาตรการด้านความประพฤติที่เกิดขึ้นจึงไม่ได้อ้างศาสนาแต่เป็นความคิด และข้อโต้แย้งที่นักปรัชญาทุกคนช่วยกันขบคิดปัญหาทางจริยธรรมด้วยการใช้หลักเหตุและผล

ภาพที่ 1.4 หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในรัชกาลที่ 9

ที่มา: www.aommoney.com

การยึดตามหลักการใช้วิจารณ์ญาณ โดยเริ่มนับตั้งแต่ ค.ศ. 1970 ยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodern) จนถึงปัจจุบันให้อิสระทางความคิดจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ ที่มีการปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ดังนั้นทุกคนสามารถที่จะสร้างมโนธรรมในการตัดสินใจเลือกด้วยวิจารณ์ญาณของตนเองนั่น คือ การแยกแยะว่าสิ่งใดถูกผิด ดีชั่วควรทำหรือไม่ควรทำทุกคนสามารถใช้ความรู้สึกผิดชอบชั่วดีที่อยู่ภายในของตนเองในการตัดสินใจ โดยใช้ปัญญาในการหาเหตุผลที่ถูกต้องได้ด้วยตนเองแม้ว่าที่มาของจริยธรรมจะมีหลักยึดที่เปลี่ยนแปลงไปตามระยะเวลา แต่ทั้งหมดนั้นก็ยังมีความสำคัญสำหรับเป็นแนวทางในมาตรการทางจริยธรรมหนักเบาไปตามสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมของแต่ละเหตุการณ์โดยเชื่อว่าไม่สามารถที่จะใช้เพียงหลักการใดเพียงหลักการเดียวเป็นหลักยึดเหนี่ยวที่จะสามารถใช้เป็นแบบแผนของการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องดีงามได้อย่างสมบูรณ์

องค์ประกอบของจริยธรรม

จริยธรรมจะเกิดขึ้นได้ด้วยการใช้มโนธรรมภายในจิตใจของบุคคลประเมินคุณค่าของสิ่งใด ๆ เพื่อหาเหตุผลในการแยกแยะถึงความถูก ผิด ความควรไม่ควร แล้วตัดสินใจเลือกแสดงพฤติกรรมนั้นออกมาภายนอกเพื่อบ่งบอกว่าเป็นคนดีของหมู่คณะนั้น ซึ่งมีองค์ประกอบทั้งภายใน และภายนอกเป็นส่วนเกื้อหนุนให้เกิดจริยธรรมขึ้นในบุคคล

เนตร์พัฒนา ยาวีราช กล่าวว่าจริยธรรมมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. ด้านความรู้เหตุผล คือ ความเข้าใจในความถูกต้องสามารถแยกแยะและตัดสินใจว่าอะไรถูกต้องไม่ถูกต้องด้วยความคิด
2. ด้านอารมณ์ความรู้สึกผิดชอบชั่วดีความเชื่อ คือ ความพึงพอใจศรัทธา ความเลื่อมใสยอมรับที่จะนำมาเป็นแนวทางการปฏิบัติ
3. ด้านพฤติกรรมการแสดงออก คือ การแสดงออกที่บุคคลได้ตัดสินใจแล้วว่า เป็นการกระทำถูกหรือผิดในสถานการณ์แวดล้อมต่าง ๆ

องค์ประกอบทั้ง 3 ประการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกล่าวคือ พฤติกรรมของคนที่แสดงออกมาทั้งทางกายและทางวาจาอันจะมีความสัมพันธ์กับทางจิตใจและสติปัญญาคนที่มีอารมณ์โกรธจะแสดงพฤติกรรมออกมาทางการก้าวร้าวรุนแรง และยังเป็นคนที่มึปัญญาน้อยด้วยแล้วพฤติกรรมที่แสดงออกก็จะก้าวร้าวรุนแรงยิ่งกว่าบุคคลที่มีสติปัญญาซึ่งจะสามารถควบคุมจิตใจของตนได้โดยไม่แสดงพฤติกรรมไม่ดีให้ออกมาปรากฏนั้นก็แสดงว่าผู้มีสติปัญญาดีย่อมสามารถควบคุมอารมณ์และความประพฤติได้ดีกว่าผู้ด้อยปัญญานั้นเอง

นอกจากนี้จริยศาสตร์ สามารถแบ่งสาขาที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์อื่น ๆ อีกหลายศาสตร์สำหรับศาสตร์ ที่จะกล่าวถึงนี้มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของมนุษย์ เช่น จิตวิทยาจริยะ (Psychology of Ethics) กล่าวถึงอิทธิพลของสาเหตุที่อยู่ภายในจิตใจของคนเราที่มีต่อพฤติกรรมการแสดงออกของ คนและสังคมวิทยาจริยะ (Sociology of Ethics) กล่าวถึงพฤติกรรมของคนที่ได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในสังคมนอกจากนี้ยังมีคำที่มีความหมายสำคัญหลายคำที่ควร รู้จักและทำความเข้าใจถึงองค์ประกอบของจริยธรรมให้มากขึ้น ดังนี้

ความประพฤติ (Conduct) หมายถึง การกระทำที่มีมโนธรรมกำกับถ้าตัดสินใจเลือกทำตามมโนธรรมเรียกว่ามีความประพฤติดี (Good or Moral-Conduct) แต่หากเลือกตัดสินใจกระทำไม่ดีฝืนมโนธรรมเรียกว่ามีความประพฤติเลว (Bad or Immoral Conduct) ซึ่งศาสตราจารย์ กิรติ บุญเจือ ได้กล่าวว่า ถ้าทำเลวมาก ๆ เรียกว่าชั่ว ดังนั้นความประพฤติสามารถตัดสินใจได้ด้วยพฤติกรรม การกระทำที่ดีหรือไม่ดีอย่างชัดเจน เช่น การแสดงความก้าวร้าวพูดจาหยาบคาย พฤติกรรมดังกล่าวย่อมแสดงว่าผู้นั้นมีความประพฤติไม่ดีไม่สมควร

พฤติกรรม (Behavior) หมายถึง การแสดงออกของการกระทำหรืออาการที่เผยออกมาให้เห็นทางกาย วาจา ความคิดและความรู้สึกเพื่อตอบสนองสิ่งเร้าที่มากระตุ้นจากภายในหรือภายนอก ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกั่มโนธรรม เช่น การเคลื่อนไหวทางร่างกาย เดิน พูด เขียน คิด ความหิว กระจาย ความพอใจไม่พอใจ เป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมอย่างกลาง ๆ ไม่ได้บอกว่าเป็นดีหรือไม่ดี

มโนธรรม (Conscience) หมายถึง ความรู้สึกผิดชอบชั่วดีความรู้สึกว่าอะไรควรทำอะไร ไม่ควรทำ ซึ่งมีอยู่ในจิตใจคนเราเป็นปกติอยู่แล้วจึงมีคำกล่าวว่า

มนุษย์มีจิตประภัสสร คือ มีจิตใจที่ผ่องใสบริสุทธิ์แต่อย่างไรก็ตาม จะต้องได้รับการขัดเกลาฝึกฝนและพัฒนาอยู่เสมอ เพราะกิเลสสามารถครอบงำจิตใจได้ง่าย ทั้งนี้เพราะการทำความดีในบางครั้งยังมีการขังใจที่จะเลือกตัดสินใจในบางกรณีหรือบางเหตุการณ์ เช่น ถ้าใครเดือดร้อนแล้วสามารถช่วยได้ก็จะช่วยทุกครั้งโดยไม่ลังเล หรืออาจจะช่วยเมื่อหาเหตุผลมาอธิบายได้ว่าควรช่วยก็จะช่วย ทั้ง 2 พฤติกรรมนี้เป็นความประพฤติที่ดีทั้งสิ้นแต่ในระดับของมโนธรรมที่มีคุณธรรมย่อมจัดอยู่ในความประพฤติแรก

คุณธรรม (Virtue) หมายถึง สภาพคุณงามความดีความดีงามสภาพที่เกื้อกูลความประพฤติจนเคยชินเป็นนิสัยแต่ละด้านเมื่อพูดถึงคุณธรรมเรามักจะคุ้นเคยกับการใช้คำว่าคุณธรรมจริยธรรมไปด้วยกัน ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าเป็นความประพฤติที่ดีที่หมู่คณะหรือสังคมนั้น ๆ ให้การยอมรับว่าผู้มีความประพฤติดังกล่าวเป็นคนดี ดังที่กระทรวงศึกษาได้มีนโยบายปฏิรูปการศึกษาในสิบปีประมาณ 2550-2551 และกำหนดคุณธรรมขั้นพื้นฐาน 8 ประการเพื่อให้ข้าราชการนักศึกษา และบุคคลทั่วไปปฏิบัติดังนี้

1. ขยัน หมายถึง ความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมออดทนไม่ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรคความขยันต้องควบคู่กับการใช้สติปัญญาแก้ปัญหาจนเกิดผลงานสำเร็จตามความมุ่งหมาย
2. ประหยัด หมายถึง การรู้จักเก็บออมถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของตน แต่พอควร พอประมาณให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าไม่ฟุ่มเฟือยฟุ้งเฟ้อ
3. ซื่อสัตย์ หมายถึง ประพฤติตรงไม่เอินเอียงไม่มีเล่ห์เหลี่ยมมีความจริงใจปลอดจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติ

4. มีวินัย หมายถึง การยึดมั่นในระเบียบแบบแผนข้อบังคับและข้อปฏิบัติ ซึ่งมีทั้งวินัยในตนเองและวินัยต่อสังคม

5. สุภาพ หมายถึง เรียบร้อยอ่อนโยนละมุนละม่อมมีกิจกรรมารยาทที่ดีงามมีสัมมาคารวะ

6. สะอาด หมายถึง ปราศจากความมัวหมองทั้งกายใจและสภาพแวดล้อม ความผ่องใสเป็นที่เจริญตาทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

7. สามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพียงกันความกลมเกลียวกันความปรองดองกันความร่วมมือกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการเกิดการทำงานอย่างสร้างสรรค์ปราศจากการทะเลาะวิวาท

8. มีน้ำใจ หมายถึง ความจริงใจที่ไม่เห็นแต่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเองแต่เห็นอกเห็นใจเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ในความสนใจในความต้องการความจำเป็นความทุกข์ของผู้อื่นและพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน

ศีลธรรม (Morals) หมายถึง ความประพฤติที่ดีที่ชอบศีลและธรรมในระดับศีล ซึ่งคำว่าศีลให้ความหมายเป็นข้อเว้น หรือข้อห้ามในการทำความชั่วทั้งปวงยังแบ่งตามระดับความบริสุทธิ์ของผู้รักษาศีลระดับของฆราวาสรักษาศีล 5 เป็นเบื้องต้นและพระภิกษุสงฆ์รักษาศีลสูงสุด 227 ข้อ ส่วนธรรมเป็นการประพฤติดีหรือทำตามคำสั่งสอนในความหมายของพุทธศาสนาศีลธรรมเป็นระดับธรรมที่ปฏิบัติถึงขั้นของการหลุดพ้น

คุณค่าของจริยธรรม

จริยธรรมเป็นสิ่งที่พึงประพฤติปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจเลือกสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม แล้วยอมก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ราบรื่นระหว่างบุคคลสังคมและการทำกิจกรรมใด ๆ ย่อมเป็นไปด้วยความเรียบร้อยแสดงถึงคุณค่าที่มีของจริยธรรมต่อชีวิตของมนุษย์เราอันเป็นคุณค่าที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิตที่เป็นปกติสุขทั้งส่วนตัวและวันรวม

พิภพ วชงเงิน ให้ความเห็นว่า จริยธรรมมีคุณค่าต่อชีวิตมนุษย์ ดังนี้

1. จริยธรรมช่วยให้รู้จักตนเองมีสำนึกต่อบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนที่มีทั้งต่อตนเองต่อครอบครัวต่อสังคมต่อประเทศชาติและหน้าที่การงานของตน
2. จริยธรรมเป็นวิถีแห่งปัญญาทำให้เป็นผู้รู้จักใช้สติปัญญาในการคิดแยกแยะหาเหตุผล ด้วยความเชื่อที่ว่าการทำงานดีเป็นสิ่งที่ถูกต้องจึงสามารถแก้ปัญหาอย่างเป็นเหตุเป็นผลตามหลักจริยธรรม
3. จริยธรรมช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีสุขภาพกายใจดียอมก่อให้เกิดความสมบูรณ์ของชีวิต
4. จริยธรรมช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างเป็นระบบมีระเบียบสังคมอบอุ่นมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินชีวิตมีความสงบสุข
5. จริยธรรมช่วยสร้างสันติภาพในสังคมและในโลก
6. จริยธรรมช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้มีความสามารถในการครองคนครองงานครองตนและครองเรือน
7. จริยธรรมช่วยให้มีเครื่องยึดเหนี่ยวและเป็นหลักปฏิบัติเพื่อป้องกันการเบียดเบียนเอาไรต์เอาเปรียบในทางส่วนตัวและส่วนรวม

8. จริยธรรมช่วยให้คนเรามีความหนักแน่นต่อสัจยัณอดทนพึ่งพาตนเองได้
ไม่รอโชคชะตาตาลบันดาล

9. จริยธรรมทำให้สามารถกำหนดเป้าหมายชีวิตโดยดำเนินและพัฒนา
ชีวิตให้สำเร็จตามเป้าหมาย

10. จริยธรรมช่วยให้สามารถแก้ปัญหาชีวิตและทำให้ความทุกข์หมดไปได้

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าคุณค่าการมีจริยธรรมของมนุษย์ควรเริ่มจากระดับ
บุคคล เปรียบเสมือนการโยนก้อนหินก้อนเล็ก ๆ ลงในน้ำจะเห็นวงกระเพื่อมจาก
ด้านในออกสู่ด้านนอกเป็นวงกว้างขึ้นนั่นเพราะว่าเมื่อบุคคลสามารถเข้าใจตนเอง
เข้าใจความต้องการว่าชีวิตต้องการอะไรด้วยสติปัญญาก็จะสามารถดำเนินชีวิตของ
ตนได้เป็นอย่างดีรวมถึงการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่นสิ่งแวดล้อม โดยไม่สร้าง
ปัญหาหรือสร้างปัญหาให้เกิดน้อยที่สุดซึ่งการกระทำใด ๆ ของบุคคลหนึ่งอาจ
ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านดีและไม่ดีต่อสิ่งรอบข้างได้เสมอ ฉะนั้นจริยธรรมจึงมี
ความสำคัญที่ทรงคุณค่าและเป็นประโยชน์ที่ควรอย่างยิ่งที่จะนำไปใช้กับทุกหน่วย
ทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นวงการราชการวงการการเมืองวงการการศึกษาวงการธุรกิจ
และวงการวิชาชีพต่าง ๆ

สรุป

จริยธรรมทางธุรกิจเป็นการนำข้อพึงประพฤติดีปฏิบัติที่ชอบด้วยความดี ความถูกต้อง มาใช้กับธุรกิจโดยนักธุรกิจ หรือผู้ประกอบการ ดังนั้นจริยธรรมต้องเริ่มจากการมีนักธุรกิจที่ดีจึงจะมีการประกอบการที่ดีและเป็นธุรกิจที่ดีในที่สุดนั่นเอง แต่ถ้านักธุรกิจมุ่งแต่ผลประโยชน์ของตนเอง หรือ ผลกำไรของธุรกิจแต่เพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียธุรกิจนั้นย่อมจะเป็นธุรกิจที่ขาดจริยธรรม ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสียหาย ความเดือดร้อนขึ้นรวมทั้งธุรกิจเองก็จะไม่สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ในอนาคต ดังสุภาษิตไทยที่ว่า ซื่อกินไม่หมด คดกินไม่นาน

คำถามท้ายบท

1. อธิบายถึงความหมายของจริยธรรมคืออะไร
2. อธิบายถึงหลักที่ใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวของจริยธรรมประกอบด้วยอะไรบ้าง
3. อธิบายถึงประเพณีทางสังคมประกอบไปด้วยอะไรบ้าง
4. อธิบายถึงจริยธรรมมีองค์ประกอบ 3 ประการประกอบด้วยอะไรบ้าง
5. อธิบายถึงความรู้สึกผิดชอบชั่วดีความรู้สึกว่าอะไรควรทำอะไรไม่ควรทำ
6. อธิบายถึงการกระทำที่มีมโนธรรมกำกับและตัดสินใจเลือกทำตามมโนธรรม

บทที่ 2

จริยธรรมทางธุรกิจ

ธุรกิจที่ดีจะต้องเป็นธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อทางด้านจริยธรรม ดังนั้น ภายใต้ขอบเขตของความรับผิดชอบต่องานด้านธุรกิจจะต้องครอบคลุมถึงการเป็นผู้ประกอบการที่ดีนั้น การมีหลักการทำธุรกิจที่คำนึงถึงความดี และเป็นธุรกิจถูกต้องตามกฎหมาย รวมถึง เป็นธุรกิจที่ดีไม่มอมเมาผู้บริโภค หรือนำสังคมไปในทางเสื่อมทรามการบริหารธุรกิจ หรือการดำเนินงานของนักธุรกิจเป็นการนำหลักการและแนวคิด ของนักธุรกิจสู่การปฏิบัติด้วยวิธีการบริหารจัดการทางธุรกิจ เช่น การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การสั่งการ (Directing) และการควบคุม (Controlling) ซึ่งในทุกขั้นตอนของกระบวนการจะต้องมีมโนธรรมด้านจริยธรรมกำกับแม้ว่าธุรกิจจะมีเป้าหมาย เพื่อกำไรสูงสุดและมั่งคั่งสูงสุดก็ยังไม่เพียงพอจะต้องมีความยั่งยืนด้วย ดังนั้นจริยธรรมจะเป็นสัญญาณที่สามารถบ่งบอกได้ว่าการบริหารธุรกิจนั้นอยู่ภายใต้ขอบเขตของคุณธรรมจริยธรรมที่ไม่เอารัดเอาเปรียบลูกค้าไม่เบียดเบียนพนักงานลูกจ้าง ไม่สร้างความเดือดร้อนเสียหายให้กับสิ่งแวดล้อมและสังคมไม่เห็นแก่ตัวในการหลีกเลี่ยงการเสียภาษีอย่างถูกต้องไม่ทำลายคู่แข่งชั้นทางการค้าด้วยการใช้เล่ห์เหลี่ยมกลโกงตลอดจนไม่บริหารธุรกิจด้วยการหาผลประโยชน์ทางการค้าโดยวิธีการที่ผิดกฎหมาย เช่น สร้างความสัมพันธ์กับนักการเมืองและพรรคการเมือง เพื่อให้ธุรกิจตนได้ประโยชน์เหนือธุรกิจอื่นใดเป็นต้น